

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Здобувач ступеня доктора філософії КВАШИНА Юлія Анатоліївна, 1982 року народження, громадянка України,

освіта вища: закінчила у 2006 році Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, за спеціальністю «Економічна теорія»,

не працює,

виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Менеджмент».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця від «05» березня 2025 року № 72, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –

Олена ЯСТРЕМСЬКА, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри менеджменту, логістики та інновацій.

Рецензентів –

Людмила МАЛЯРЕЦЬ, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри економіко-математичного моделювання;

Олена РЕВЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу.

Офіційних опонентів –

Тетяна ПОЛОЗОВА, доктор економічних наук, професор, Харківський національний університет радіоелектроніки, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою;

Юлія ШИПУЛНА, доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри маркетингу,

на засіданні «06» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Юлії КВАШИНІЙ на підставі публічного захисту дисертації «Управління організаційними трансформаціями в процесі розвитку підприємства» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Дисертацію виконано у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця, Міністерство освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Ірина ОТЕНКО, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому містяться нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, розвинуто та уточнено понятійний апарат за рахунок визначення поняття «інноваційного потенціалу», що розглядається в дисертації у співвідношенні та єдності з процесами розвитку. Обґрунтовано, що теоретичні підходи до управління формуванням інноваційного потенціалу підприємства спираються на положення, принципи ресурсного, інституціонального, системного, процесного та компетентнісного підходів. Проведений аналіз умов формування інноваційного потенціалу підприємства довів, що інноваційний потенціал бізнесу формується в умовах світового економічного розвитку – використання цифрових технологій, прискореної передачі знань, створення інновацій в бізнесі, що значно підвищує продуктивність компанії через ланцюг поставок галузей промисловості для досягнення стійкої конкурентної переваги на ринку. Досягнення науково-технічного розвитку, цифрова трансформація, соціально-екологічна відповідальність зумовлюють появу нових бізнес-систем та бізнес-процесів, що створюють нову ціннісну сутність інноваційного потенціалу через інноваційні продукти та послуги.

Розроблене методичне забезпечення формування інноваційного потенціалу підприємства. Методичний підхід до управління формуванням інноваційного потенціалу побудовано на положеннях парадигми стратегічного управління розвитком підприємства, яку сфокусовано на ресурсній сутності інноваційного потенціалу.

В дисертації змістовне наповнення методичного підходу представлено: комплексом завдань з розробки та реалізації стратегії розвитку та відповідним методичним забезпеченням; системою положень та принципів формування інноваційного потенціалу підприємства; організаційним та інформаційно-

аналітичним забезпеченням формування інноваційного потенціалу, комплексом відповідних стратегічних заходів. Розроблений інформаційно-аналітичний інструментарій складають: сформований портфель стратегічних заходів за рахунок обґрунтування вибору та їх оцінки методом аналізу ієрархій: моделі факторів інноваційного потенціалу підприємств ІТ-галузі, які побудовано методом факторного аналізу головних компонент; прийоми та методи фінансово-економічного аналізу для розрахунку фінансово-економічних показників; методичне забезпечення експрес-оцінювання рівня організації процесу формування стратегії інноваційного розвитку компанії за напрямками стимулювання інноваційної діяльності, забезпечення трансферу технологій та комерціалізації ідей, інформатизація бізнес-процесів менеджменту, моніторинг інноваційної діяльності; розрахунки інтегральних показників для оцінювання рівня організаційних знань компанії. Розроблений методичний підхід до експрес-оцінки організаційних умов розробки стратегії інноваційного розвитку підприємства апробовано на базі компаній ІТ-галузі ТОВ «СПЕЦВУЗАВТОМАТИКА» та ДП «ЕКОВУДБУД», що має істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 наукових публікацій щодо дотримання вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії:

1. Квашина Ю.А., Шкребень Р.П., Полозков Я.Є. Теоретичне підґрунтя управління фінансово-економічною безпекою бізнес-процесів підприємства. *Бізнес Інформ*, 2022. №9. С. 114–120. *Особистий внесок здобувача: Виділено моделі та визначено критерії управління безпекою бізнес-процесів підприємства.* <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-9-114-120>

2. Куліков О.П., Квашина Ю.А., Кривонос К.В. Формування інноваційного потенціалу підприємств в умовах цифрової економіки. *Бізнес Інформ*, 2023. №6. С. 99–105. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-6-99-105>

3. Квашина Ю.А., Куліков О.П. Методичний підхід до управління інноваційним потенціалом підприємства. *Проблеми економіки*, 2023. №3. С. 166–175. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-195-200>

4. Отенко І.П., Квашина Ю.А. Методичний підхід до формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*, 2024. №6. С. 166-175. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-166-175>

5. Квашина Ю.А. Концептуальні засади формування інноваційного

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент Тетяна ПОЛОЗОВА, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Автор систематизує стратегічний інструментарій формування інноваційного потенціалу за концептуальною, стратегічного планування, маркетинговою та культурною, техніко-технологічною, організаційною та інформаційно-аналітичною складовими (с. 65-67, 79-81). Однак в дослідженні найбільшу увагу концентрує на стратегічному, організаційному та інформаційно-аналітичному інструментарії. Доцільно було б більш детально проаналізувати маркетингову, техніко-технологічну складові такого інструментарію.

2. При визначенні видів інновацій, автор спирається на концепції «підривних інновацій» (підрозділ 1.3, с. 73-79). Саме такий вид інновацій виступає ознакою та особливістю трансформаційних змін в бізнес-процесах та, відповідно, інноваційному потенціалі підприємств. Тому при оцінюванні інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств бажано було б отримати результати щодо оцінки рівня сформованості їх потенціалу трансформаційних змін.

3. Автором проведено ґрунтовний аналіз теоретичних здобутків аспектів інноваційного розвитку підприємств (підрозділи 1.1, 1.2). При формуванні понятійно-категоріального апарату, здобувач, характеризуючи процес формування інноваційного потенціалу, використовує поняття, що відповідають управлінським діям з «цілевизначення», «узгодження з бізнес-процесами по створенню цінності», «забезпечення ресурсами, знаннями, способами отримання максимально можливого прибутку». При цьому, визначає такі об'єкти управління, як форми інноваційного потенціалу. Тому слід було надати більш чітке пояснення поняття «форми інноваційного потенціалу».

4. У дослідженні здобувачем при проведенні аналізу світових компаній інноваційних лідерів серед виявлених спільних ознак виділяє культуру інновації та наводить результати аналізу взаємозв'язку між культурою інновацій та інноваційним потенціалом (табл. 2.15, с. 128-130). Слід було

надати роз'яснення, чому, крім показників позицій рейтингу, не наводиться розрахований інтегральний показник для всіх представлених компаній.

5. Автором розроблено стратегічний інструментарій ~ формування інноваційного потенціалу підприємства, який представлено комплексом заходів (табл. 3.5, с. 174). При цьому не всі заходи мають певні роз'яснення, що дозволило б сформуванню методичні рекомендації для їх впровадження в практику вітчизняних підприємств. Наприклад, A_{23} – оцінка ризиків виникнення конфліктів між інтересами ключових учасників та цілей розвитку. Необхідно було більш детально розглянути такі конфліктні ситуації; A_{32} – формування фонду розвитку підприємницьких здатностей. Навести приклади, що собою представляє такий фонд. Слід було надати ґрунтовне пояснення розроблених заходів.

Офіційний опонент Юлія ШИПУЛНА, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У роботі здобувачка спирається на положення процесного, системного, інституціонального та компетентнісного підходів (підрозділ 1.2) та по суті розглядає процес формування інноваційного потенціалу як процес стратегічного управління розвитком підприємства (стор.144-150). Однак таке «широке» визначення об'єкту не дозволяє зосередити увагу авторки та фокус дослідження на більш конкретному визначенні інноваційного потенціалу підприємства, а тому й його кількісного оцінювання.

2. Заслуговує на увагу заявлений авторський погляд (підрозділ 1.1, рис.1.2, стор. 30) на зміст інноваційного потенціалу, що визначений складовими – інформаційна, людська, технологічна. Такої позиції слід було й надалі дотримуватися при розробленні методичного підходу до управління формуванням інноваційного потенціалу, інформаційно-аналітичного та стратегічного інструментарію. Однак здобувачка не достатньо чітко дотримується саме цієї позиції при аналізі та оцінювання інноваційного потенціалу світових компаній-лідерів.

3. В дисертації багато уваги приділено аналізу передових практик світового досвіду у застосуванні стратегічного інструментарію управління інноваційним розвитком міжнародних компаній (підрозділ 1.3, стор. 70-73). Тим часом, у повній мірі не розкрито застосування стратегічного інструментарію управління інноваційним потенціалом вітчизняних компаній.

4. В розробленому авторкою стратегічному інструментарії формування та реалізації інноваційного потенціалу підприємства заходи поділено за напрямками: налагодження ефективних комунікацій та довгострокового партнерства, формування балансу цілей розвитку та інтересів груп стратегічного впливу, формування системи управління знаннями підприємства, фінансовоекономічне забезпечення, формування лояльності та готовності персоналу до реалізації інноваційних змін (табл. 3.5, стор.174). Вибір альтернативних заходів визначається критеріями ресурсовитратності інноваційного проєкту, сприйняття усім персоналом важливості інноваційних змін, актуальність для підприємства зробленого вибору, не розглядаючи при цьому характеристики соціальної відповідальності.

5. Авторка слушно наводить в методичному підході до експрес-оцінювання організаційних умов розробки стратегії інноваційного розвитку підприємства результати оцінки рівня управління організаційними знаннями компанії «ЕКОВУДБУД»(стор.201-202, рис.3.17). При цьому не в повній мірі розкрито методику оцінювання сформованого авторкою комплексу показників, що значно посилило б практичну значущість заявленого підходу.

Рецензент Людмила МАЛЯРЕЦЬ, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіко-математичного моделювання, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Використовуючи низку положень теоретичних підходів, серед яких одним з основних виступає системний підхід, автор правомірно наголошує про принципи дії системи управління інноваційним потенціалом (стор.53-54). В роботі доцільно б було представити графічне зображення такої системи та її роль в системі управління інноваційним розвитком підприємства.

2. За текстом дисертації автор зазначає, що при експрес-оцінюванні організаційних умов для реалізації стратегії розвитку вітчизняними ІТ-компаніями показники згруповано за напрямками: стимулювання та

мотивація інноваційної діяльності, забезпечення трансферу технологій та комерціалізації ідей, інформатизація бізнес-процесів менеджменту, моніторинг інноваційної діяльності на підприємстві. Однак в таблиці критеріями групування показників виступили: стимулювання та мотивація на інноваційний розвиток, залучення менеджменту та партнерів до управління інноваціями, діджиталізація менеджменту, діагностика простору бізнес-інновацій (табл.3.11, стор. 191-192). Тобто за другим та четвертим напрямками критерії не мають

чіткої відповідності. Необхідно було більш ретельно узгодити та обґрунтувати критерії вибору.

3. Автор приділяє достатньо уваги до виявлення та аналізу впливу чинників цифровізації економіки на формування інноваційного потенціалу України (підрозділ 1.2, стор.45-49). Одним з таких чинників автор вважає створення на базі ІТ-компаній власних науково-дослідних центрів (табл.1.5). Слід було зробити порівняльний аналіз щодо питання доцільності між створенням власного науково-дослідного центру або участю у науково-технологічному кластері. Так як за світовим досвідом більш ефективним для економіки країни та її інноваційного потенціалу є створення та дія науково-дослідних кластерів.

4. Вагоме науково практичне значення має розроблене автором методичне забезпечення аналізу для формування інноваційного потенціалу підприємства (табл.2.3, стор.99), де серед результатів визначено тенденції формування інноваційного потенціалу вітчизняних компаній на міжнародних ринках. Доречно було б більш конкретизувати особливості або відмінності формування інноваційного потенціалу між компаніями-світовими лідерами та вітчизняними компаніями.

Рецензент Олена РЕВЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та організації бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Здобувач при визначенні сутності інноваційного потенціалу приділяє увагу радикальним або проривним інноваціям, наводить відмінності між поступовими та проривними інноваціями (табл.1.2, стор.35) та ознаки підричних інновацій «простота», «зручність», «відкритість», «доступність». Необхідно було приділити більше уваги та навести приклади проривних інновацій у формуванні інноваційного потенціалу на вітчизняних підприємствах, процесів стратегічного управління ними.

2. В підрозділі 2.2 автором досліджуються умови формування інноваційного потенціалу й серед важливих чинників вказується на розвиток науково-технологічних кластерів, проведено аналіз лідерів глобального рейтингу науково-технологічних кластерів (стор.113-116). Цікаво було б отримати результати, яким чином така тенденція реалізується в Україні.

3. Здобувач систематизує стратегічний інструментарій управління інноваційним потенціалом (підрозділ 1.3, табл. 1.9) та в його складі виділяє

«маркетингову й культури інновацій» складову, однак в подальшому дослідженні більша увага приділяється культурі інновацій (підрозділ 2.3, стор. 126-128). В таблиці 2.15 представлено результати аналізу взаємозв'язку між інноваційним потенціалом та культурою інновацій найбільш інноваційних світових компаній. Цікавими були б дослідження маркетингових інструментів, так як саме вони представляють взаємозв'язок з клієнтами.

4. Для проведення оцінювання показників організаційного забезпечення були залучені 16 осіб, що є представниками керівного складу досліджуваних компаній - вищої та середньої ланок управління. За розрахунками інтегральних показників побудовано профілі-опитувальники (підрозділ 3.3, рис. 3.16). Необхідно було надати більш детальну інформацію про вибір експертів та розрахувати коефіцієнт конкордації, який характеризує рівень узгодженості думок експертів.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.057 Олена Миколаївна ЯСТРЕМСЬКА, доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, завідувач кафедри менеджменту, логістики та інновацій, надала позитивний відгук без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Юлії КВАШИНІЙ ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Олена ЯСТРЕМСЬКА
(власне ім'я та прізвище)